

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdlila a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobce J. H.**, zastoupeného JUDr. Marií Horníkovou, advokátkou, se sídlem Radlická 2, Praha 5, proti **žalované České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 4. 1. 2000 v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 40 Ca 94/2000 - 54 ze dne 1. 8. 2002,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalovaná rozhodnutím ze dne 4. 1. 2000, zamítla žádost žalobce (dále jen „stěžovatel“) o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 40 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, neboť nebyl pojištěn po dobu potřebnou pro nárok na tento důchod, když před vznikem plné invalidity získal 3 roky a 198 dní pojištění.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel v souladu s tehdy platnou právní úpravou opravný prostředek, ve kterém namítal, že byl plně invalidní již v roce 1993, když si předtím platil 27 let pojištění. O tomto opravném prostředku rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem na základě posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „ministerstvo“) ze dne 4. 10. 2000 rozsudkem ze dne 15. 2. 2001, č. j. 40 Ca 94/2000 - 18, tak, že se rozhodnutí žalované potvrzuje a že se účastníkům nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel odvolání k Vrchnímu soudu v Praze. Tento soud napadený rozsudek usnesením ze dne 6. 9. 2001, č. j. 2 Cao 84/2001 - 26, zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V odůvodnění uvedl, že skutkový stav zjištěný krajským soudem nebyl úplný a že k jeho zjištění bylo třeba provést další důkazy. Posudek posudkové komise ministerstva, který byl podkladem pro rozhodnutí soudu prvního stupně, nebyl podle jeho názoru úplný a tím ani přesvědčivý. V řízení byla předmětem přezkumného řízení soudního jen otázka data vzniku stěžovatelovy plné invalidity, když mezi účastníky bylo nesporné, že stěžovatel je plně invalidní podle § 39 zákona o důchodovém pojištění. Uvedená komise však dospěla k závěru, že stěžovatel nebyl ani k datu vydání napadeného správního rozhodnutí plně invalidní. Tím se také nemohla vyjádřit k datu vzniku plné invalidity. Vrchní soud však konstatoval, že se komise nevypořádala s námitkami stěžovatele uvedenými v opravném prostředku, a to konkrétně s námitkou, že jeho zdravotní stav byl dlouhodobě nepříznivý, neboť podle stěžovatele, měl páteř zlomenou již v roce 1992, kdy utrpěl dva úrazy, což mohlo vyplývat z provedeného CT vyšetření. Jeden úraz byl způsoben poraněním zvířetem (beranem) a druhý pracovním úrazem, když při stavbě rekreační chaty spadl z lešení. Tuto skutečnost však nechala podle Vrchního soudu v Praze posudková komise bez povšimnutí. Proto vrchní soud zavázal soud prvního stupně k vyžádání si doplňujícího posudku posudkové komise ministerstva, pracoviště v Ústí nad Labem, která k těmto otázkám zaujme stanovisko, tj. uvede, zda snad stěžovatelův zdravotní stav nezpůsobil již v době předcházející roku 1999 míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné schopnosti odpovídající plné invaliditě. Pokud by pak posudková komise dospěla k pozitivnímu závěru o plné invaliditě stěžovatele, musela by stanovit i datum jejího vzniku. Dále tento soud uvedl, že pokud takový doplňující posudek neshledá soud prvního stupně přesvědčivým, nechť zváží, zda by nebylo vhodné doplnit řízení posudkem znalce z oboru ortopedie a posudkového lékařství.

Krajský soud v Ústí nad Labem si v dalším řízení vyžádal doplňující posudek ve smyslu výše uvedeného zrušujícího usnesení Vrchního soudu v Praze. V něm se uvádí, že posudková komise ministerstva nenechala CT vyšetření páteře bez povšimnutí, ale považovala tento nálezný zlomeniny za náhodný a jestliže v minulosti došlo ke zlomení obratle bez nutnosti operační léčby, bez míšní a kořenové symptomatie a dokonce bez nutného lékařského ošetření, přičemž tato zlomenina byla bez komplikací zhojena, nevidí posudková komise důvod pro přiznání plné invalidity. Uvedený závěr byl dle posudku konzultován s odborným lékařem z oboru vnitřního lékařství a ortopedie. Proto posudková komise v doplňujícím posudku trvá na svém posudkovém závěru ze dne 4. 10. 2000.

Krajský soud dospěl k závěru, že se posudková komise přesvědčivě vypořádala a také zdůvodnila rozdílné hodnocení zdravotního stavu stěžovatele posudkovým lékařem v rámci správního řízení u žalované a posudkovou komisí ministerstva v rámci řízení soudního. Uvádí, že pokud jde o údajný úraz v letech 1992 - 1993, pak důkazní břemeno leží na navrhovateli. Ten však nepředložil žádný odborný lékařský nálezný, který by prokázal, že v té době k úrazu a následnému ošetření došlo. Krajský soud v Ústí nad Labem tak opět dospěl k závěru, že opravný prostředek není důvodný a rozsudkem ze dne 1. 8. 2002, č. j. 40 Ca 94/2000 - 54, rozhodl tak, že se rozhodnutí žalované potvrzuje a že se účastníkům nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel opět odvolání k Vrchnímu soudu v Praze. Řízení o odvolání se však ze zákona podle § 129 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), zastavilo dnem 1. 1. 2003. Podle tohoto ustanovení však stěžovatel měl možnost do 31. 1. 2003 podat proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost

podle soudního řádu správního. Tuto možnost stěžovatel využil, když 28. 1. 2003 podal kasační stížnost, ve které se domáhá zrušení rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. 8. 2002, č. j. 40 Ca 94/2000 - 54. Uvádí v ní, že je i nadále toho názoru, že podmínky pro přiznání plného invalidního důchodu splňuje, s tím, že žádost o plný invalidní důchod podával již v roce 1993, kdy mu plná invalidita nebyla přiznána jen proto, že posudkový lékař Pražské správy sociálního zabezpečení neznal jeho zdravotní stav, když si nevyžádal ani RTG páteře. V roce 1993 pak stěžovatel podle jeho názoru splňoval všechny podmínky k přiznání plného invalidního důchodu, neboť k tomuto datu platil pojistné celkem více než 29 let. Opět poukazuje na diametrálně odlišné hodnocení zdravotního stavu posudkovou komisí ministerstva a posudkovou lékařkou Okresní správy sociálního zabezpečení v Jablonci nad Nisou. Stěžovatel tak tvrdí nesprávné zjištění skutkového stavu v řízení před soudem, čímž uplatňuje důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí po věcné stránce včetně hledisek dle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. a dospěl k názoru, že kasační stížnost není důvodná.

Kasační důvod podávaný § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. spočívá v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé. Nesprávné zjištění skutkového stavu v řízení před soudem by mohlo být považováno za jinou vadu řízení, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí. To ovšem za předpokladu, že by se jednalo o postup soudu, v jehož důsledku by za podklad rozhodnutí soudu byl vzat neúplný či nepřesvědčivý posudek posudkové komise ministerstva, ve věci posouzení stěžovatelova zdravotního stavu ke dni vydání rozhodnutí správního orgánu (žalované).

K uplatněnému stížnímu bodu Nejvyšší správní soud uvádí, že posouzení zdravotního stavu a souvisejícího zbytkového pracovního potenciálu je věcí odborně medicínskou; soud k ní nemá potřebné odborné znalosti, a proto se vždy obrací k osobám, jimž tyto znalosti svědčí, aby se o těchto otázkách vyslovily. Soud pak hodnotí veškeré důkazy v řízení takto získané. V řízení, které je přezkumným řízením vůči rozhodnutí žalované, soud opatřuje posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v souladu s § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Pokud tento posudek není ve svém obsahu úplný a svými závěry přesvědčivý, opatří si soud znalecký posudek znalce v oboru posudkového lékařství. Posudky posudkových komisí tak mají zásadní význam pro rozhodování správních soudů ve věcech invalidního důchodu. Proto musí splňovat předepsané náležitosti a musí obsahovat jasné posudkové závěry. Zejména tu vystupuje do popředí požadavek úplnosti a přesvědčivosti posudku a nezbytnost přesné formulace posudkových závěrů, odpovídající zákonem vymezeným pojmům. Úplnost spočívá v tom, že se komise vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi podle zákona č. 155/1995 Sb. a vyhlášky č. 284/1995 Sb.; požadavek přesvědčivosti splňuje pak jen posudek obsahující náležité zdůvodnění posudkových závěrů. To platí tím spíše, jestliže jde o občana, který byl v minulosti již uznán plně invalidní. Musí být přesvědčivě zdůvodněno, v čem došlo ke zlepšení jeho zdravotního stavu ve srovnání se stavem v době, kdy mu byl takový důchod přiznán, nebo v něm musí být vyjádřeno a náležitě zdůvodněno, co jinak vedlo posudkovou komisi k závěru, že již občana nepokládá za plně invalidního.

K dané věci Nejvyšší správní soud nejprve obecně uvádí, že předmětem nového soudního přezkumu v této právní věci je rozhodnutí soudu, které bylo vydáno poté, co předchozí soudní rozhodnutí bylo k odvolání vrchním soudem zrušeno. Za této situace

se tedy především musel zabývat otázkou, jaké stížní důvody je možné v tomto, tj. „novém“ opravném prostředku (kasační stížnosti) proti „novému“ soudnímu rozhodnutí uplatnit, a to zejména se zřetelem na koncentrační a dispoziční zásadu a na vázanost soudu názorem soudu vyššího, které jsou promítnuté do § 110 odst. 3 s. ř. s. (pro dřívější úpravu správního soudnictví srv. § 226 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád).

Možnost napadení pravomocného soudního rozhodnutí a zejména možnost jeho zrušení soudem v zájmu ochrany subjektivních práv je bezesporu určitým zásahem do principu právní jistoty. Proto zákon stanoví, že kasační stížnost je možno podat v poměrně krátké lhůtě (§ 106 odst. 2, § 129 odst. 3 s. ř. s.). Vzhledem k tomu, že správní soudnictví je ovládáno dispoziční zásadou, je až na některé výjimky rozsah soudního přezkumu určen stížními body (§ 109 odst. 2 s. ř. s.).

Stádium soudního řízení, do kterého se věc dostává zrušením rozhodnutí krajského soudu, je vzhledem k vázanosti krajského soudu právním názorem Nejvyššího správního soudu, v našem případě vrchního soudu, určováno zejména tím, z jakých důvodů tento soud napadené rozhodnutí krajského soudu zrušil. Nepřímo tedy další postup určují důvody v úspěšné kasační stížnosti (dříve odvolání). Nová kasační stížnost do nového rozhodnutí bude tedy ve většině případů přípustná jen co do námítky, že krajský soud nerespektoval právní názor vyslovený Nejvyšším správním soudem (či dříve odvolacím, resp. dovolacím soudem). Vedle toho jsou přípustné i námítky, že v řízení po zrušení předchozího rozhodnutí krajského soudu a jeho novým rozhodnutím došlo k „novému“ porušení zákona ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) a d) s. ř. s.

Naopak nemohou být úspěšné v novém přezkumném řízení, až na některé výjimky, stížní body, které mohly být uplatněny v zákonné lhůtě již v původní kasační stížnosti (dříve odvolání). Stejně tak nemohou obstát důvody, které byly sice uvedeny již v první kasační stížnosti, ale nebyly již v prvním řízení Nejvyšším správním soudem akceptovány.

Pro úplnost je třeba dodat, že žalobce může úspěšně v nové kasační stížnosti uvést znovu i ty stížní důvody, které nevedly ke zrušení původního rozhodnutí krajského soudu jen proto, že Nejvyšší správní soud rozhodnutí zrušil z jiných důvodů (např. nepřezkoumatelnosti soudního rozhodnutí), aniž by se těmito žalobními důvody zabýval.

Nejvyšší správní soud se tak v dané věci zabýval jen otázkou, zda krajský soud respektoval právní názor vyslovený ve zrušujícím usnesení Vrchního soudu v Praze. Z tohoto hlediska Nejvyšší správní soud konstatuje, že si krajský soud vyžádal doplňující posudek, který se vypořádal s námitkami uvedenými v citovaném zrušujícím usnesení.

Podmínky pro získání nároku na plný invalidní důchod jsou upraveny v § 38 zákona o důchodovém pojištění, podle kterého je jednou z podmínek plná invalidita pojištěnce. Kritéria plné invalidity jsou pak obsažena v § 39 uvedeného zákona. Podle odst. 1 tohoto ustanovení je pojištěnec plně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %, nebo je schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek.

Při soudním přezkumu správních rozhodnutí je pro rozhodnutí ve věci podstatný právní a skutkový stav v době vydání napadeného správního rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).

V našem případě je proto podstatný zdravotní stav stěžovatele v době vydání napadeného rozhodnutí žalované, tj. 4. 1. 2000. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že doplněný posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 28. 5. 2002 o zdravotním stavu a poklesu výdělečné činnosti stěžovatele k uvedenému datu je úplný a přesvědčivý. Krajský soud proto nepochybil, jestliže poté co se řídil závazným právním názorem Vrchního soudu v Praze vzal za základ svého rozhodnutí právě tento posudek, stěžovatel k rozhodnému datu nebyl plně invalidní. Nelze mu proto vytknout nesprávné zjištění skutkového stavu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Vzhledem k tomu, že stěžovatelův pokles schopnosti soustavné výdělečné schopnosti dle tohoto posudku činí jen 35 %, krajský soud nemohl rozhodnout jinak, než rozhodnutí žalované potvrdit.

Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost zamítl, shledav ji nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Protože žalovaná, která měla úspěch ve věci, žádné náklady neuplatňovala a Nejvyšší správní soud ani žádné jí vzniklé náklady ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že se žalované právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 2. února 2005

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu